

ZESPÓŁ AKT OKRĘGOWEGO URZĘDU ZIEMSKIEGO W KRAKOWIE

Mirosław Kłusek

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Abstrakt. Materiał źródłowy zawarty w aktach Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie ma nieocenioną wartość dla badaczy, zajmujących się problematyką polskiej wsi wieku XIX i XX, a także może być bardzo istotnym źródłem informacji dla celów gospodarczych oraz sądowych. Szczególnie w przypadku obecnie toczących się spraw sądowych o ustalenie prawowitych właścicieli majątków ziemskich, zespół akt Okręgowego Urzędu Ziemskiego może być pomocny w wyjaśnieniu wielu zagmatwanych sytuacji prawnych.

Słowa kluczowe: urzędy ziemskie, reforma rolna, parcelacja państwowa, parcelacja prywatna, obrót ziemią, komasacja

WSTĘP

Celem artykułu jest przedstawienie i omówienie zawartości zasobu archiwalnego Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie. Te informacje mają bardzo istotne znaczenie dla historyków, zajmujących się problematyką polskiej wsi w XIX i XX wieku, zwłaszcza obszaru Małopolski, a także są bardzo istotnym źródłem informacji dla celów gospodarczych oraz sądowych.

W odczuciu autora, zastosowaniu metody badawczej, polegającej na analizie dokumentów archiwalnych oraz wydawnictw urzędowych, w znaczny sposób umożliwiło zrealizowanie zamierzonego celu.

Podstawową bazę źródłową, służącą do napisania artykułu, stanowią materiały z zespołu akt Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie, znajdującego się w Archiwum Państwowym w Krakowie przy ul. Grodzkiej. Okręgowy Urząd Ziemski w Krakowie, oprócz własnych akt z lat 1919-1933, posiadał również szczątkowe ilości dokumentów Krajowej Komisji Agrarnej we Lwowie z terenu Galicji zachodniej. W 1934 roku ca-

łość dokumentacji, wraz z aktami powiatowych urzędów ziemskich z terenu województwa krakowskiego, została przejęta przez Urząd Wojewódzki w Krakowie.

Wraz z wybuchem II wojny światowej zawartość archiwum Urzędu Wojewódzkiego uległa bardzo poważnemu zniszczeniu. Niemieckie władze okupacyjne, we wrześniu 1939 roku, dokonały zniszczenia części dokumentów na miejscu, a pozostała część została wysłana na przemiał do fabryki papieru w Bielsku Białej. Z pozostałych około 20% zespołu musiano dokonać przebrakowania akt. Udało się uratować jedynie siedem samochodów ciężarowych wypełnionych dokumentami. Były to szczątki kilkunastu zespołów z okresu zaboru austriackiego i państwa polskiego¹.

ORGANIZACJA I DZIAŁALNOŚĆ OKRĘGOWYCH URZĘDÓW ZIEMSKICH W POLSCE MIĘDZYWOJENNEJ

Uchwała Sejmu Ustawodawczego z 10 lipca 1919 roku o przedmiocie zasad reformy rolnej formułowała podstawy i program przebudowy ustroju rolnego w Polsce. Zakładała ona przeprowadzenie na szeroką skalę parcelacji i osadnictwa z równoczesnym ustaleniem maksimum posiadania ziemi. Reszta, przekraczająca to maksimum, miała podlegać przymusowemu wykupowi przez państwo. W ten sposób wykupiona ziemia wraz z innymi posiadłościami miała tworzyć zapas ziemi przeznaczonej do parcelacji [Historia... 1962]. W celu wykonania tego zadania ustawą z 22 lipca 1919 roku powołano do życia Główny Urząd Ziemski, a ustawą z 6 lipca 1920 roku wprowadzono na terenie całego kraju okręgowe i powiatowe urzędy ziemskie. Zgodnie z tą ustawą kierownictwo i nadzór we wszystkich sprawach dotyczących ustroju rolnego należały do Głównego Urzędu Ziemskiego, przy którym ustanowiono ciało kolegialne w postaci Głównej Komisji Ziemskiej. Władzami wykonawczymi podlegającymi bezpośrednio Głównemu Urzędowi Ziemskiemu były Okręgowe Urzędy Ziemskie.

Nowe zasady wykonania reformy rolnej sformułowane na podstawie paktu lancorońskiego z 1923 roku zostały opublikowane w ustawie z grudnia 1925 roku [Historia... 1962]. Dotyczyły one przede wszystkim zastąpienia parcelacji rządowej, prowadzonej przez urzędy ziemskie, parcelacją prywatną. Ten nowy tryb realizacji reformy rolnej spowodował zmiany w strukturze urzędów ziemskich. Sankcjonowała je ustawa z sierpnia 1923 roku o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich. Sierpniowa ustawa oraz rozporządzenie do tejże ustawy z marca 1924 roku [Ustawa... 1923, Rozporządzenie... 1924] określały strukturę oraz zakres działania urzędów ziemskich. Okręgowe urzędy ziemskie miały podlegać Ministerstwu Reform Rolnych, które zostało nieco wcześniej utworzone w miejsce Głównego Urzędu Ziemskiego [Ustawa... 1923].

Zadania okręgowego urzędu ziemskiego określał artykuł 10 sierpniowej ustawy. Do najistotniejszych należało wydawanie zarządzeń i wykonywanie czynności związanych z kwestiami: parcelacji państwowej, osadnictwa, komasacji, służebności oraz tworzenia zapasu ziemi koniecznej do przeprowadzenia przebudowy ustroju rolnego.

Okręgowe urzędy ziemskie w stosunku do powiatowych urzędów ziemskich pełniły zarówno rolę administracyjną, jak i organizacyjną. W kwestii administracyjnej dysponowały środkami finansowymi do wykonywania zadań własnych oraz powiatowych

¹ Szczegółowe informacje o losach Archiwum Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego podczas II wojny światowej w: A. Kamiński [brak roku].

urzędów ziemskich. Sposób ich rozdzielania był uzależniony od wcześniejszej zgody centralnego zarządu Ministerstwa Reform Rolnych. W przypadku wydawania orzeczeń w urzędach ziemskich obowiązywał system dwustopniowy. Pierwszą instancją był okręgowy urząd ziemski lub też okręgowa komisja ziemska. Drugą instancją był minister Reform Rolnych albo Główna Komisja Ziemska. W nielicznych przypadkach, jak na przykład decyzja o wyłączeniu pewnych terenów majątku ziemskiego z obowiązku parcelacyjnego, pierwszą i ostatnią instancją był minister Reform Rolnych.

W okręgowych urzędach ziemskich decyzje podejmowano w sposób jednoosobowy – przez komisarza ziemskiego, lub kolegialny – przez okręgową komisję ziemską. Od decyzji komisarza niezadowoleni mogli się odwołać do okręgowej komisji ziemskiej. Natomiast takie prawo nie przysługiwało im w przypadku negatywnej decyzji komisji ziemskiej.

W skład komisji ziemskiej wchodziła przedstawiciele zainteresowanych ministerstw, reprezentanci większej i małej własności, przedstawiciele bezrolnych i pracowników najemnych.

Urzędy ziemskie składały się z następujących działów: administracyjnego, urzędzeń rolnych, technicznego i osobowego. Najważniejszą częścią okręgowych urzędów ziemskich był dział urzędzeń rolnych. Obejmował on pracę komisarzy ziemskich na terenie powiatów danego okręgu [K.K. 1930]².

Rozmieszczenie okręgowych urzędów ziemskich na terenie Polski w 1930 roku przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Okręgowe i powiatowe urzędy ziemskie w Polsce w 1930 roku [K.K. 1930]

Table 1. District and county land registries in 1930 in Poland [K.K. 1930]

Nazwa okręgowego urzędu ziemskiego Name of district land registry	Siedziba okręgowego urzędu ziemskiego Seat of district land registries	Liczba powiatowych urzędów ziemskich Number of county land registries	Liczba powiatów administracji ogólnej Number of general administration's counties
Warszawski	Warszawa	17	23
Piotrkowski	Piotrków	9	13
Kielecki	Kielce	16	17
Lubelski	Lublin	19	19
Białostocki	Białystok	11	11
Nowogrodzki	Grodno	10	10
Wileński	Wilno	8	8
Poleski	Brześć n/Bugiem	10	10
Wołyński	Łuck	10	10
Krakowski	Kraków	5	22
Lwowski	Lwów	8	27
Tarnopolski	Tarnopol	6	17
Stanisławowski	Stanisławów	3	15
Poznański	Poznań	5	34
Pomorski	Grudziądz	6	17
Śląski	Katowice	3	8
	Razem – Total	146	261

² Artykuł został podpisany jedynie inicjałami K.K.

Liczba okręgowych urzędów ziemskich odpowiadała liczbie istniejących w tym czasie województw. Ich zasięg terytorialny zasadniczo pokrywał się z odpowiednimi województwami. Wyjątek stanowiły okręgowe urzędy ziemskie w Białymstoku i Grodnie. Dwa powiaty województwa białostockiego wchodziły w skład okręgowego urzędu ziemskiego w Grodnie.

Na terenie okręgowych urzędów ziemskich w Wilnie, Łucku, Grodnie i Brześciu n/Bugiem dodatkowo przy powiatowych urzędach ziemskich działały komisje uwłaszczeniowe zajmujące się uwłaszczeniem byłych czynszowników i wieloletnich dzierżawców oraz powiatowe komitety nadawcze, do zadań których należało przejmowanie ziemi na mocy ustawy z grudnia 1920 roku i jej rozdzielanie pomiędzy zasłużonych żołnierzy wojska polskiego [K.K. 1930].

Przy okręgowych urzędach ziemskich działały okręgowe komisje ziemskie. Ich rola polegała na wydawaniu decyzji w sprawach spornych, powstałych w trakcie postępowania regulacyjnego przy scalaniu i zamianie gruntów, podziale i regulacji gruntów.

W lutym 1932 roku doszło do połączenia Ministerstwa Reform Rolnych z Ministerstwem Rolnictwa i Dóbr Państwowych w jedno Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych. Wynikiem tego było wejście w życie ustawy z 27 marca 1932 roku w sprawie działania Ministerstwa Reform Rolnych i organizacji urzędów ziemskich. Zgodnie z nią kierowanie okręgowym urzędem ziemskim zostało powierzone wojewodzie [Ustawa... 1932]. Następnie na podstawie październikowego (1933) rozporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej od początku 1934 roku uprawnienia i obowiązki okręgowych urzędów ziemskich zostały przejęte przez wydziały rolnictwa urzędów wojewódzkich. Natomiast funkcje powiatowych urzędów ziemskich powierzono referatom rolnictwa przy starostwach. Kompetencje okręgowych komisji ziemskich przekazano nowo utworzonym wojewódzkim komisjom ziemskim, dla których władzą odwoławczą była Główna Komisja Ziemska w Warszawie [Rozporządzenie... 1933].

ZAWARTOŚĆ ZESPOŁU AKT OKRĘGOWEGO URZĘDU ZIEMSKIEGO W KRAKOWIE

Zespół akt Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie znajduje się pod numerem 281. Zawiera 916 j. a. akt i ksiąg – 14,6 mb oraz 595 j. map. zachował się w stanie fragmentarycznym.

Najważniejszą częścią zespołu są akta z Wydziału Urządzeń Rolnych. Dotyczą zwłaszcza kwestii związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej.

Wśród nich są okólniki i rozporządzenia poświęcone zasadom i sposobom realizacji programu reformy, szczególnie w jej początkowych okresie funkcjonowania.

Kolejna część to materiały statystyczne, odnoszące się do wielkiej własności ziemskiej świeckiej i kościelnej. Zbierane głównie w celu ustalenia zapasu ziemi, mogącej być wykorzystaną do parcelacji. Natomiast faktyczny proces przejmowania przez państwo majątków ziemskich na cele parcelacyjne przedstawiają wykazy majątków ziemskich zgłoszonych przez powiatowe komisje ziemskie do przymusowego wykupu. Zgłoszenie określonego majątku przez komisję miało miejsce, jeżeli obszar posiadłości przekraczał określone ustawą maksimum posiadania lub jeżeli gospodarstwo rolne w wyniku niewłaściwego sposobu prowadzenia znalazło się w złej sytuacji gospodarczej.

Z obowiązku parcelacyjnego były zwolnione majątki ziemskie prowadzące działalność przemysłowo-rolną. W związku z tym dokumenty te zawierają również informacje o stanie uprzemysłowienia, mechanizacji i kulturze rolnej majątków ziemskich.

W zachowanym materiale nie przedstawiono dokładnie akcji parcelacyjnej, prowadzonej na terenie województwa krakowskiego. Szczególnie dotyczy to parcelacji rządowej. Do dziś zachowało się jedynie kilka fascykułów do folwarków z klucza dóbr żywieckich arcyksięcia Karola Stefana Habsburga, przekazanych dobrowolnie przez właściciela na cele reformy rolnej³.

Większość spraw dotyczy parcelacji prywatnej, prowadzonej przez właścicieli majątków ziemskich lub odpowiednie instytucje, upoważnione do tego zadania. Bardzo ważnym zadaniem urzędów ziemskich było przygotowanie dokumentacji i opisanie stanu majątków, które mogłyby być poddane wykupowi. 11 sierpnia 1921 roku został wydany okólnik Głównego Urzędu Ziemskiego w sprawie opracowania operatów, dotyczących przymusowego wykupu majątków prywatnych na cele reformy rolnej. (Dz. Urz. 1920, nr 39, poz. 240) W sposób niezwykle precyzyjny określał on, jakiego rodzaju dokumentacja powinna być sporządzona w trakcie dokonywania operatu. Należały do niej: urzędowy odpis wykazu hipotecznego majątku i o ile znajdował się na terenie Małopolski, to także arkusz posiadłości oraz odezwy i wnioski zainteresowanych stron (osób, urzędów, instytucji społecznych), związanych ze sprawą wykupu.

W przywołanym okólniku Głównego Urzędu Ziemskiego podkreślono, że najważniejszą częścią operatu, na której będą się opierały wnioski urzędów i orzeczenia Komisji Ziemskiej Okręgowej i Głównej, jest „opis zaprojektowanego do przymusowego wykupu majątku, sporządzony przez Komisarza Ziemskiego”. W okólniku zwracano uwagę na to, że „każda niedokładność, każde z pozoru nieznaczące uchybienie formalne, każde opuszczenie na pozór drugorzędnych szczegółów, może wywierać w rezultacie szkodliwy wpływ na kwalifikację obiektu i wynik sprawy”. Opisu majątku dokonywano w okresie (pora roku) umożliwiającym dokładne zbadanie stanu gruntów i majątku. Komisje sporządzającą takowy opis zobowiązywano nawet do tego, by zaznaczała w protokole czy leży śnieg na polu, gdy operat sporządzano zimą. Dlatego też zalecano, by dokonywać go dwukrotnie. W świetle dokumentów znajdujących się w zespole akt

³ Okręgowy Urząd Ziemski (dalej OUZ) 371, Parcelacja rządowa dóbr żywieckich arcyks. Karola Stefana Habsburga. Akta ogólne dóbr żywieckich. 1920-1930.

Ouz 372, Parcelacja rządowa majątku Bark, gmina Komorowie, powiat Biała arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1921-1926.

Ouz 373, Parcelacja rządowa majątku Bestwina, powiat Biała arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1920-1925.

Ouz 374, Parcelacja rządowa majątku Bestwinka, powiat Biała arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1920-1925.

Ouz 375, Parcelacja rządowa majątku Komorowice, powiat Biała arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1921-1927.

Ouz 376, Parcelacja rządowa majątku Sporysz, powiat Żywiec arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1921-1927/1929.

Ouz 377, Parcelacja rządowa majątku Sporysz, powiat Żywiec arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1920-1922.

Ouz 378, Parcelacja rządowa majątku Węgierska Górka, powiat Żywiec arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1921-1927.

Ouz 379, Parcelacja rządowa majątku Węgierska Górka, powiat Żywiec arcyks. Karola Stefana Habsburga. 1921-1922.

Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie wyraźnie widoczne jest ściśle przestrzeganie wytycznych, zawartych w sierpniowym okólniku.

Dzięki przestrzeganiu zaleceń ustawodawcy opis majątku był jak najbardziej prawdziwy i szczegółowy, odzwierciedlający faktyczny stan i sposób zagospodarowania opisywanego obiektu, a jednocześnie posiadał cechy aktu urzędowego. Sporządzano go na miejscu czynności, tj. w opisywanym majątku, po uprzednim zawiadomieniu właściciela tegoż majątku o zamierzonym opisie – przynajmniej tydzień przed jego rozpoczęciem⁴ i przy obecności co najmniej dwóch postronnych świadków – przedstawicieli Gminnej Komisji Ziemskiej lub miejscowego samorządu albo miejscowej ludności⁵. Chodziło o to, by nie można go było zakwestionować w żadnym elemencie, mogącym stanowić podstawę do całkowitego odrzucenia operatu i jednocześnie niezakwalifikowania obiektu do parcelacji. Właściciel miał prawo być obecny, osobiście lub przez swego pełnomocnika, przy sporządzaniu opisu majątku przez Komisję Ziemską, a także miał prawo do składania wyjaśnień, które mogły być uwzględnione w protokole. Jednakże nieobecność właściciela lub jego pełnomocnika nie wstrzymywała procedury opisanego majątku. Protokoły opisów są opatrzone podpisami wszystkich osób obecnych przy jego sporządzaniu (w tym właściciela lub jego pełnomocnika) i Komisarza Ziemskiego. Gdyby któraś z osób nie chciała się podpisać, zaznaczano to w protokole. Właściciel majątku miał prawo do wniesienia zażalenia na rozporządzenia i czynności Komisarza przy opisie majątku w trybie art. 30 rozp. wyk. do ust. z dn. 6 lipca 1920 roku o organizacji Urzędów Ziemskich⁶.

Odłąbną grupę akt stanowią sprawy dotyczące kwestii obrotu ziemią. Są to zezwolenia urzędów ziemskich na częściową lub w całości sprzedaż majątków ziemskich na rzecz jednego nabywcy.

W zespole znajduje się natomiast bardzo mało dokumentów, dotyczących procesów komasacji, podziału wspólnot gruntowych oraz likwidacji serwitutów, rozpoczętych jeszcze w czasie zaboru austriackiego. Wymiana pism w tych kwestiach znajduje się w dokumentach administracyjno-prawnych, natomiast odpowiadające im operaty techniczne i raporty pomiarowo-szacunkowe można odnaleźć w aktach Wydziału Technicznego.

Materiały dotyczące kwestii finansowania reformy rolnej na obszarze województwa krakowskiego należy szukać w wydziale administracyjnym. Są one zawarte w preliminarzach budżetowych, sprawozdaniach i bilansach, zwłaszcza funduszu osadniczego oraz funduszu obrotowego reformy rolnej.

Bardzo istotnym uzupełnieniem dla wyżej omawianych akt stanowi zbiór 573 map i planów Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie.

Składa się on z następujących rodzajów dokumentacji:

1. Mapy katastralne – odbitki litograficzne oraz ich kopie.
2. Plany sytuacyjne podziału dużej własności ziemskiej.
3. Działy gruntów gminnych i chłopskich.

⁴ Okólnik nr 267 z dnia 11 sierpnia 1921 r. Głównego Urzędu Ziemskiego w sprawie operatów, dotyczących przymusowego wykupu majątków prywatnych na cele reformy rolnej. Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Ziemskiego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1921.

⁵ Gminne i Powiatowe Komisje Ziemskie działały do 1923 roku, kiedy to zostały zniesione mocą sierpniowej ustawy [Ustawa... 1923].

⁶ Wzorcowy opis majątku zobacz: OUZ 163, Akta dóbr tabularnych Benczyn – Paszkówka, właściciel Jan Wężyk.

4. Plany scalania gruntów.
5. Regulacja stosunków własności.
6. Drenowanie gruntów.

PODSUMOWANIE

Zbiór dokumentów znajdujących się w zespole archiwalnym Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie, pomimo iż jest on jedynie niewielką pozostałością materiałów wytworzonych przez ten urząd, należy uznać za bardzo przydatny dla naukowców, zajmujących się problematyką rolnictwa w okresie międzywojennym.

O dużej wartości tych dokumentów decyduje fakt, iż w pracach urzędów ziemskich brał udział wykwalifikowany personel administracyjny, geodezyjny, przygotowany zawodowo pod względem znajomości wykonywania zawodu rolniczego i techniki budowlanej. Uczestniczyli w nich również rzeczoznawcy z ramienia zainteresowanych stron (a więc właściciela i państwa), komisje klasyfikacyjno-szacunkowe do oszacowania wartości majątku, a także oceny stanu gospodarstwa rolnego.

Dzięki temu, na przykład operaty stanu majątków, powstałe w okręgowym urzędzie ziemskim, zawierają dokładne informacje dotyczące: nazwy majątku, jego położenia, stosunków własnościowych, granic i kształtów pól, rodzaju upraw i hodowli, jej charakteru, sposobu użytkowania poszczególnych składników majątku, występowania bogactw mineralnych i ich użytkowania, obiektów przemysłowych i gospodarczych (w tym budynków mieszkalnych), kondycji finansowej i zobowiązań względem instytucji lub okolicznej ludności (służebności), potrzeb związanych z funkcjonowaniem majątku, stosunków agrarnych w okolicy, a także ewentualne uwagi co do możliwości wyłączenia majątku z parcelacji.

Wiadomości zawarte w aktach Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie mają nieocenioną wartość nie tylko dla osób zajmujących się problematyką polskiej wsi w XIX i XX wieku, lecz także są bardzo istotnym źródłem informacji dla celów gospodarczych oraz sądowych.

Natomiast za mało przydatne należy uznać akta powiatowych urzędów ziemskich. Jest to spowodowane fragmentarycznością zespołów i wąskim zakresem rzeczowym działania placówek powiatowych.

Na zakończenie należy zwrócić uwagę na to, iż korzystając z dokumentów urzędów ziemskich warto pamiętać o sięgnięciu również do akt Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Można tam odnaleźć wiele materiałów dotyczących organizacji urzędów ziemskich oraz zagadnień związanych z parcelacją i scalaniem gruntów.

LITERATURA

Archiwum Państwowe w Krakowie, Zespół Akt Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie (OUZ).

Historia państwa i prawa Polski 1918-1939. 1962. Red. F. Ryszka. Warszawa.

Kamiński A. [brak roku]. Sprawozdanie z prac nad wstępnym uporządkowaniem resztek Archiwum i Registratury Urzędu Wojewódzkiego. Registratura Archiwum Państwowego w Krakowie II. 1. L.dz. 135/40.

- K.K., 1930. Organizacja Urzędów Ziemskich. Rolnictwo, R. 2. T. 3, 349-353.
- Okólnik nr 267 z dnia 11 sierpnia 1921 r. Głównego Urzędu Ziemskiego w sprawie operatów, dotyczących przymusowego wykupu majątków prywatnych na cele reformy rolnej. 1921. Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Ziemskiego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa.
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 września 1933 r. o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji komisji ziemskich. 1933. Dz. U. RP 85, poz. 655.
- Rozporządzenie Rady Ministrów w przedmiocie utworzenia Komisji Okręgowych na terenie b. Królestwa Kongresowego oraz wyznaczenia delegatów okręgowych i powiatowych Głównego Urzędu Ziemskiego na ziemiach b. zaboru austriackiego. 1920. Dz. U. RP 39, poz. 240.
- Rozporządzenie wykonawcze z dnia 12 marca 1924 r. do ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich. 1924. Dz. U. RP 28, poz. 281.
- Ustawa z dnia 18 lipca 1919 r. o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych skutkiem wojny. 1919. Dziennik Praw 63, poz. 368.
- Ustawa z dnia 27 marca 1932 r. w sprawie zmian w zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów ziemskich. 1932. Dz. U. RP 19, poz. 129.
- Ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich. 1923. Dz. U. RP 90, poz. 706.

THE RECORDS OF THE DISTRICT LAND REGISTRY IN CRACOW

Summary. The complex records of the District Land Registry in Cracow contain 916 j. a. records and books – 14 mb and 595 j. map. The most important part of the complex are documents from the Faculty of Agricultural Devices concerning aspects connected with conducting agricultural reform. Statistical materials that relate to large secular and church land ownership are next part of the complex records. They are gathered mainly to establish land supply which can be used to allotment. The separate group of records are matters concerning aspects of land turnover. These are land registries' permissions for part and entirely sale the properties for one buyer. Materials concerning aspects of financing agricultural reform on the Małopolska Voivodeship ought to be searched at the Administrative Faculty. A very essential supplement for upper mentioned records is the set of 573 maps and the District Land Registry in Cracow' plans. The news included in mentioned documents of the District Land Registry in Cracow have an invaluable value, not only for people engaged in polish village issues in the XIX and XX century, but they are very essential source of information for judicial and economic purposes. It's worth remembering of reaching for records of the Provincial Office in Cracow while using with land registry documents, too. There are a lot of materials concerning land registries organization and aspects connected with land allotment and join.

Key words: land registries, agricultural reform, state allotment, private allotment, turnover of land, enclosure

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 26.01.2008

Do cytowania – For citation: Klusek M., 2008. Zespół akt Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie. J. Agribus. Rural Dev. 2(8), 49-56.